

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Még jelenik minden nap a hétfe és
szombat utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.Az szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 Allér.

NAGYVÁRAD, aug. 5.

A megezáfolt pohárköszöntő.

Vasárnapi vezércikkünkben megemlékeztünk arról a pohárköszöntőről, a melyet néhai Szilágyi Dezső néhány nappal halála előtt Karlsbadban a Darányi miniszter tiszteletére adott ebéden mondott s a melyben állítólag kételyt fejezte volna ki Széll miniszterelnök liberálisizmusát illetőleg.

Már akkor kifejeztük abbéli meggyőződésünket, hogy ezt a pohárköszöntőt csakhamar meg fogják czáfolni, mert hisz manapság még a kételyt sem szabad magán hagynia a magyar miniszterelnöknek, mintha ő nem lenne eléggé liberális.

Széll ugyan elégszer hangoztatta, hogy őt egész világ választja el a néppárttól s ennek céljaitól s törekvéseitől, — de mert programja a jog, törvény és igazság, nem tudják elképzelni, hogyan lehet ő mégis liberális férfiú?!

Ehhez járult, hogy Egánt sem csapta el, szabad választásokat is ígér, a szövetkezeteket sem nyomja el, az inkompatibiliseknek sem enged többé szabad vásárt — hogyan fér ez össze a liberális elvekkel?

Most meg, hogy Szilágyi ajkaira adták a kételyt — éppen nagy gyanuba került a miniszterelnök. Ilyen nagy »szégyen« csak nem maradhat rajta.

Hamar meg is jött a czáfolat, maga a korona-tanu, Darányi miniszter írja.

Most már nyugodt lehet Széll is, a liberális párt is; de a pártnak megzavart egységét semmiféle czáfolat sem fogja visszaadni. Tart az a forrongás tovább, míg csak az eszmék tisztulására nem vezet.

* * *

Marienbadból Darányi Ignác földmivelésügyi miniszter a következő sürgőnyt küldi:

»Boldogemlékü Szilágyi Dezső temetésén, fájdalom, nem jelenhettem meg, gyógykúrámnak a kulminációjánál való rögtönös félbeszakítását orvosaim meg nem engedvén. Ennélfogva csak ma olvasom és pedig a legnagyobb megütközéssel, azt a *céltatos koholmányt*, a mely Szilágyi Dezső karlsbadi július 26-iki rövid toasztjáróla »Fővárosi Tudósító« czimű könyomatásban megjelent. Nem igaz az, hogy Szilágyi Dezső toasztjában *jövendő terveiről* szolt volna. Nem igaz, hogy *kételyt fejezett volna ki Széll Kálmán miniszterelnök ur és a kormány politikai magatartása iránt és ezzel szemben akciót jelzett volna*. A toaszt hozzám volt intézve és három kívánságból állott. Az első az volt, hogy a küszöbön levő nagy *gazdasági kérdéseknél*, értve különösen a *kereskedelmi szerződéseket*, sikerüljön a kormánynak és abban nékem is, a nemzet gazdasági érdekeit megvédeni és mególtalmazni. A másik kívánság az volt, hogy a *magyar nép nagy rétegeinek felvirágztatására* irányzott munkában kitartsak és helytálljak, hogy ezen nagy

néprétegek emelkedjenek s gyarapodjanak s azokhoz a reakció sohase férközhessék hozzá. A harmadik kívánsága az volt, hogy a közdolgokban való *működésem jutalma sohase legyen rágalom vagy félreértés*, hanem az mindenkor érdeme szerint való méltatásban és elismerésben részesüljön. Tréfásan hozzátette, hogy az első két kívánság teljesedésében erősen hisz, az utolsóban azonban már kevésbbé. De erre a közélet embereinek el is kell készülvén lennie. Ez volt a toaszt majdnem szó szerinti idézetben, egyebet az nem tartalmazott. A toaszt ezen szövegét a még itt lévő és az ebéden jelen volt barátom, Bedő Albert is teljesen megerősíti. De nemcsak a toasztban, hanem a kifejelt társalgásban sem volt egy olyan nyilatkozat sem, a mely azon hosszú egyéni és politikai benső viszonyoknak és barátságoknak, a mely Szilágyi Dezsőt a miniszterelnökhöz kötötte, meg nem felelt, vagy arra éppen árnyékot vetett volna. Ezzel a rektifikációval nem a miniszterelnök urnak tartoztam, mert ily támadással szemben erre szüksége nincsen, hanem tartoztam azzal Szilágyi Dezső emlékezetének és azon kegyeletnek, a mely őt mindenki részéről megilleti.

Darányi Ignác.

A pozsonyi mandátum.

Egy pozsonyi német lap jelenti: A pozsonyi volt nemzeti párt tagjai tegnapelőtt este gróf Apponyi Alberttel, ki Szilágyi temetése után a szabad-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hartbergi levél.

Nagyon tisztelt Szerkesztő ur!

Őn nem szeretheti a fürdői leveleket, más-kép hemzsegne tőlük e lap így nyár idején. Magam sem szeretem a fürdői levelet. Ha ott-kon nyaralok, bosszant olvasnom lombardók susogásáról, fenyőerdők csendjéről, hegyi patak hűs habjairól. Ha pedig máshol nyaralok: a természet ölen szentségtelennek tűnik fel olvasnom csodás szépségeiről, a mikor elmerülhetek bennük.

De tegyük ez egyszer kivételt. Engem e hartbergi levél irására városunk egy jótékony asszonya (a biharmegyei nőegylet nagyérdemű alelnöknője), az én ide vezérlő jó szellemem ösztönöz. Őn pedig ez egyszer engedményt tehet különben engedelmes munkatársával szemben, — így aztán a halandó, ki e sorok elolvasására vetemedik, elszenvedí a fürdői levél kellemeit.

Szerkesztő urnak hazafisága is fellázad talán, hogy nem is hazai fürdőről, hanem Stájerországban egy eddig nálunk ismeretlen nyaraló helyéről szólnak soraim. De megnyugtatom. Nem egykönnyen hagytam el én sem hazám határait. Képtelenség a honi fürdőhelyek ajtain s belépésre biztatást nem nyertem. Feketehegyről

előttem már 127 vendéget elutasítottak lakáshiány miatt; a többi fürdők prospectusai meg arról győztek meg, hogy szegény ember Magyarországon nem nyaralhat . . .

Ekkor érkezett e levél bünszerzőjétől biztató értesítés Hartbergéről . . . s fájó szívvel bár, elhagytuk Tiszántúlt, Dunáninnent, Dunántúlt és a rátóti tehének után csakhamar steier teheneken pihenhetett szemünk, a zengzetes magyar nyelv helyett csakhamar steier dialektussal hadart német nyelvben gyönyörködhetett fülünk.

A határról (Fehring) 3 órai viczinális visz a steier hegyek tövében elterülő Hartbergbe. A ki azt hiszi, hogy ez egy kis vadonban elterülő fürdőhely, hol kitünő vagy épen gyógyerejű forrás fakad, hol a szellős nyári lakok ablakába behajlik az őserdők lombja: az ugyan csalódik. Itt a németeknél elég egy sziklás, árnyas hegyoldal, egy zuhogó patak, hogy a helység nyaraló helylyé avattassék, míg otthon szép házunkban kiaknázatlan hever a természet kincese, csodája. És ha alakultak is otthon utóbbi időben fürdőhelyek: azok többnyire megközelíthetlennel, míg a steier nyaraló s fürdőhelyekre vasut vezet és a pályaháztól szép árnyas fasort. Így Hartbergre. S a vándor, ha imát mondott a faszor kanyarulatánál álló kápolnában (ezeknek a nyaraló helyeknek a hirdetésében mindenütt ott áll, hogy templom vagy kápolna is van. A hazai fürdőknél ilyen reklám nem ismeretes) egy csinos, ősrégi hegyi városkában

találja magát, melyben három szép templom emelkedik s melynek minden negyedik emelet háza »Hotel« »Fleischerei« és »Bäckerei«, mely körülmény tanuskodni látszik, hogy a helység sok nyaralót képes ellátni (Tavaly ott-hon Borosznó-fürdőn egyszer kifogyott a kenyér) 2500 rendes lakó mellett. A lakosság intelligens része és a nyaralók (Sommerfäste) közt csak az a különbség, hogy a nyaraló hölgyek kalap nélkül járnak s kézi munkáikat megolvasmányait magukkal hordják, sűrűn fölkeresvén a városka három parkját (Stadtpark, Bergpark, Brühlpark) és sétányait, melyek a közeli fenyőerdőbe vezetnek és számtalan pihenő helylyel kínálkoznak.

Ha a szép fürdőházban 14 fokos vízben gazdag uszodában 10 krajczárért felüdült a nyaraló, sétáját a fokozatosan emelkedő hegyi parkban végezheti, melynek üde, tömött fenyőcsoportozatai között számtalan család tölti a napot. Hány magyar és német anya hozza ide üdülni gyermekeit. S a gyermekek orczái napról-napra rózsásabbak. Fájdalommal gondolok itt városunk sápadt, vézna gyermekeire, kiknek oly kevés alkalmuk van a szabadban, a homokban játszani s kiket nem visznek nyaralni. (Bár Kóby szerint Nagyvárad nyaralóhely). A szegény gyermekek szünidei nyaralótelepéről még nem gondoskodtunk, az intelligens gyermekeink mamái pedig vagy a gyermekek nélkül mennek nyaralni, vagy a gyermekek miatt nem mennek. Szerencse csak,

elvű párt klubjába ment, telefon útján érintkezésbe léptek és egész formaszertűen megkérdezték, vajjon Apponyi hajlandó volna-e elfogadni az I. ső kerület képviselőjelöltségét. Gróf Apponyi a leghatározottabban kijelentette, hogy bármennyire megtisztelő rá nézve a felajánlás, *nem hajlandó Pozsonyban képviselőjelöltnek fellépni*. E végleges elhatározását azszal indokolta, hogy nagy hállára van kötelezve a jászberényi választói iránt s hogy ezért pozsonyi barátai kedvéért, kik iránt régtől fogva teljes szimpáthiával viseltetik, mostani mandátumáról, illetve egy esetleges újabb jászberényi jelöltségről nem mondhat le.

A temesvári szerb püspök halála.

Temesvárról távirják, hogy *Popovics* Nikanor szerb püspök 71 éves korában tegnap hajnali 4 órakor szívszélhűtésben meghalt. 1891. októberben Brankovits György patriarka helyébe választották meg temesvári püspöknek. 1895. februárban amputálták a ballábát. Fél év óta már szivbajos volt. Halálát három férjes leánya siratja. A temetése kedden délelőtt lesz.

Szilágyi és az Agliardi-ügy.

A *Magyarország* vasárnapi számában a következő érdekes leleplezést közli:

Most, hogy Szilágyi nincs többé, már szabad egy politikai eseményről a fátyolt fellebenteni. A Bánffy-kormányzás egyik legnevezetesebb incidenséről, az *Agliardi-ügyről* van szó. *Bánffy* a maga nagy sikerének vindikálta mindig, hogy az Agliardi-ügyben sikerült *Kálnoky*-t, az akkori külügyminisztert megbuktatnia. Ennek az *afférnak* *aktív szereplői* közül már csak *Bánffy Dezső* él, mert *Kálnoky* gróf, *Terényi* az interpelláló és *Szilágyi* Dezső, ki az interpellációnak tulajdonképpen értelmi szerzője volt, ma már örök álmukat alusszák. Klasszikus tanunk van azonban arra, hogy *Terényinél Szilágyi rendelle meg azt a nagy port fölvert interpellációt*. Szilágyi akkor már a Ház elnöke volt. *Kálnokyra* neheztelt, mert ő volt az, aki Bécsben az egyházpolitikai törvényjavaslatoknak mindig nehézségeket csinált. A pápai nuncziusnak magyarországi utazásait Szilágyi, a kálvinista politikus,

nem nézte jó szemmel és föltette, hogy *Kálnokynak* ebbe is belejátszik a keze. Ekkor diktálta ő *Terényinek* a híressé vált interpelláció szövegét, szigorúan meghagyva neki, hogy a bediktált szöveghez se hozzá ne tegyen semmit, se abból el ne vegyen semmit. *Terényi* szorosán a Szilágyi diktandójához tartotta magát.

Az interpellációnak meg volt a kellő hatása. A fejlemények ismereteseek. *Kálnoky* beadta a lemondását és bár egyidőre még hivatalban maradt, néhány mulva mégis eltávozott a Ballplaczból. *Bánffy* sohase állta útját annak a híresztelésnek, hogy ő buktatta meg *Kálnoky*-t, — ma már azonban el lehetett mondani, hogy ennek az ügynek *tulajdonképpen értelmi szerzője* — *Szilágyi Dezső* volt.

Ehhez a leleplezéshez csak annyit fűzünk, hogy ha igaz ez a dolog, akkor Szilágyi Dezsőn is beteljesedett Montalambert grófnak a pápát üldöző Napoleonokra alkalmazott mondása: *Qui mange du pape en meurt*.

Egy okos szó.

A *Dunántúli Prot. Lap* tudósítást közöl a csurgóvidéki lelkészi kör jun. 29-én tartott értekezletéről, melyen az »erdélyi püspöki« cím is szóba került, a szigetvári lelkészi kör megkeresése folytán. A határozat ez: »lelkészi értekezletünk, az ugynevezett »Erdély püspöke« ügyet, mit a szomszéd lelkészi kör értekezlete hozzánk megbeszélés és határozathozatal végett áttett, nem tárgyalta, mint akkor még különben is tárgyalanná váltat. Ha millenniumi felvonulásunkkor *éreltenségnek* tartottuk Szerbia részéről a nagy neheztelést a multra mutató szerb zászlóért, mi ott lobogott a magyar birodalom lobogói között: az Erdély püspöke elnevezés feletti neheztelésünkért épp úgy ítélt el bennünket a történelmi emlékeket tisztelő művelt közönség is. Különben a lelkészi köröknek czélja nem lenet történelmi kérdésekkel s dologi ügyekkel foglalkozni, mert azokhoz világi feleinknek is kiváló köze van, azok ott a gazdák s nélkülük érdemlegesen nem is érinthetők. A lelkészi köröknek czélja a lelkészi élet vezérlő és mozgató eszméket felvetés megbeszélés, mik, míg határozottabb alakot nem öltenek, nem is tartoznak a nyilvánosság elé.«

Végre egy okos szó is ebben a nagy port felvert kérdésben! Örömmel jegyezzük fel annak tanúságául, hogy mégsem keritette minde-

nütt teljesen hatalmába a protestánsokat a feneketlen gyűlölködés és felekezeti türelmetlenség. Sajnálni csak annyit lehet, hogy protestáns részről ebben a kérdésben ez eddig az *egyetlen egy* okos szó.

A ház jövő elnöke.

Egyik fővárosi esti lap írja a következőket: Ismeretes dolog, hogy az új Ház elnökéül *Szilágyi* Dezső volt kiszemelve, a ki hajlandónak is nyilatkozott e tisztségnek újbóli elfogadására. Azt is tudjuk, hogy *Perczel* Dezső a Ház jelenlegi elnöke sohaseim volt rokonszenves egy párt előt sem, sőt utóbbi időben még a Bánffy-klikk se volt megelégedve működésével. Újbóli jelölése tehát szóba se kerülhet. Mint beavatott forrásból értesülünk a Ház új elnöke *Darányi* Ignác földmívelési miniszter lesz, a kit különösen a Tisza csoport tol előtérbe. Hír szerint ebbe a jelöltetésbe már *Szell* Kálmán miniszterelnök is belenyugodott, habár neki eredetileg az volt a szándéka, hogy a volt nemzeti párt valamelyik korifeusát ültesse az elnöki székbe. Már egyszer megirtuk, hogy *Szabó* János a kuria elnöke az ősszel nyugalomba megy és helyét *Wlassics* Gyula kultuszminiszter fogja elfoglalni Ily módon a kabinetben két hely fog megüresedni, melyeknek betöltése nem kis gondot fog okozni *Szell* Kálmánnak.

Kulturharez Spanyolországban.

Mint Rómából jelentik, a vatikáni spanyol követ már átnyújtotta *Rampolla* államtitkárnak a spanyol kormány jegyzékét, melyben a *konkordatum megváltoztatását* követeli. Hír szerint a pápa még a napokban megfogja adni határozott *elutasító* válaszat.

A német vámtarifa.

Tudvalevőleg a »*Stuttgarter Beobachter*« volt az, mely az új német vámtarifa főbb tételeit hetekkel a félhivatalos közzététel előtt publikálta. Akkor mindenki azt hitte, hogy a nevezett félhivatalos lap a württembergi kormány indiszkrécziója következtében jutott a tarifák birtokába. Mint Stuttgartból távirják, a »*Beobachter*« tegnap számában kijelenti, hogy

hogy divatba jött a szőlőbeli nyaraló s boldog a nagyváradi gyermekesereg, mely a szőlőhegyen szivhatja a pormentes friss levegőt. De hány ezer gyermek szenved a fülledt váradi levegőben! S mennyire javulna a gyermek-egészségügy, ha volnának a közelben, a bihari hegyek közt ilyen Hartberghez hasonló nyaraló helyek, hol havi 12 frtéért egy család jó szelős szobát kap s hűvös kerti vendéglő helyiségben, — miként mi — készséges, jó ellátást ilyen áron: leves 6 kr., főzelék 6 kr., pecsenye (még a rántott pisztráng is) 30 kr., tészta 16 kr., hozzá olcsó almabort vagy akár magyar borokat is. Ha ezt Magyarországon kapni lehetne, sokkal több nagyváradi család megszerezhetné gyermekeinek a nyári üdülést s piros-pozsgás nemzedék válhatna fel bennünket a jövő munkájában.

Igaz, hogy a magyar ember nemcsak üdülést keres, hanem szórakozást is. Abban Hartberg nem bővelkedik. Egy békés, munkás, csendes hely ez, hol egy zenekar sincs (csak zongora van itt-ott) s csak vasárnaponként hangzik a jó steier nép ajkán a dal. De látni való akad elég magában a városban s a környéken. Itt a városban modern épületek, miként a tiszta német renaissance stílusban épített városháza, melynek kupolás tornyáról remek kilátás nyílik a vidékre. A három szép templom, mely sok régi emléket őriz (a főtemplom 4. kor izlését képviseli) De főnevezetessége Hartbergnek egy 900 éves emlék. Egy itt

»*Karner*«-nek nevezett ősrégi kápolna ez a 11-ik századból, melyet az akkor dúló viharos időkben keresztelő és temetkező helynek, sokszor menhelynek használtak a keresztények * s melyet az ősök tisztelete, a művészet szerete mentett meg évtizedes lelkes munka árán az enyészettől.

Hartbergnek koros, de ifju lelkű polgármestere mutatta be nekünk ezt a nevezetes emléket azzal a lelkesedéssel, ékesszólással, melylyel csak művész mutathatja be a maga mesterművét. És valóban tisztán az ő érdeme, hogy ez az elieledett s az idők iszapjától 2 méter mélyen eltemetett műemlék, melynek gyönyörű falfestményeit arasznyi vakolattal vonta be az utódok barbársága — ujjászületett a régi fényben s a messziről jövő idegennek beszél 900 éves művészetről. Az ő közbenjárására adta az osztrák állam a restauráláshoz az első 2000 frt segélyt; a többit az ország hazafias és művészszerető népe. Hogy tehát ujjászületett az ősi kápolna s a halandó, kinek 900 év egy örökkévalóság — mozaikokzáin térdelve röpítheti imáit ahhoz, kinek 900 év egy pillanat, — azt Hartberg ideális lelkű polgármesterének köszönheti, kinek szel-

* Hogy csakugyan keresztelő kápolna volt, mutatja az oldalain maig látható kivezető csatorna, melyen át a keresztelő medenczéből a vizet levezették; hogy temetkező hely volt, bizonyítja a restaurálás alkalmával a kriptából halomszámba temetőbe hordott emberi csontmaradvány.

leme különben meglátszik Hartberg minden intézményén.

Nem akarok most ezen intézményekről szólni, különben ez a nyári levél nem a természet, hanem a kulturát dicsőitendő; de egyet nem hallgathatok el. Azt, hogy Hartbergen nincsen koldus.

Szerkesztő ur! Ön a ki hemzsegni látja napról-napra maga körül a váradi koldusokat. Ön legjobban mérlegelheti egy koldusmentes hely előnyeit. Nem mintha itt szegény ember nem volna; — az emberi nyomoruság nagyon is el van terjedve széles e világon s az itteni országos hülye- és szegényház nagyon is sok emberi nyomort rejteget tágas helyiségeiben, fenyőillatos kertjében; csak hogy itt a koldulás szigoruan tiltva van 8 nap — 3 hóig terjedő büntetés terhe alatt s a szegény vándor ideiglenes és állandó menhelyekben azonnal hajlékot, esetleg foglalkozást talál, a munkabíró pedig dolgozik napestig, nem élőködik a humanizmuson.

Aztán ha eljön a vasárnap, ünneplőt őlt kicsiny és nagy, fölteszi zöld-fehér tollas steier kalapját, misét hallgat, azután kivonul az erdőbe (Waldfest) s Isten igazában megünnepli a hetedik napot.

Nagyon tisztelt szerkesztő ur! Kivánok a váradiaknak sok ilyen vasárnapot!

H. Györy Ilona.

a tarifák közlésében a württembergi kormány-
nak se közvetve, se közvetlenül nincsen
része. Azt azonban a nevezett lap nem
mondja meg, hogy kitől kapta a kérdéses
közleményt.

Szilágyi és az ujságírók.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Szilágyi Dezső abban is hasonlított *Bis-*
marckhoz, hogy az ujságírókat ő sem szerette.
Es ennek oka *Vajda* János, az elhunyt költő
volt. Az ujságírás *Szilágyit* is vonzotta. Ő is
a mi hadseregünkbe akart beállni. Alighogy jo-
gásznak fölkerült Pestre, fölkereste *Vajda* Já-
nost, aki a lapjához nyomban szerződtette is.
Eppen aznap a főváros valamelyik híres ezi-
gányprimását temették. *Vajda Szilágyi* Dezsőt
küldte ki a temetéshez. *Szilágyi* el is járt,
meg is írta tudósítását és átadta *Vajdának*.
Vajda János átfutotta az írást, azután megje-
gyezte:

— *Nem igen biztatlak öcsém. A szived*
érzését akartam kipróbálni. Már pedig hol
nyilatkozhatik az meg inkább az írónál,
mint ott, ahol a muzsikát veheti a tollara.
Tudósításodat megírtad, de sziv az nincs
benne! Ujságíró embernél a legelső, hogy
szive legyen!

Es nem is maradt soká *Szilágyi* a redak-
cióban. *Vajda* elbocsájtotta azzal, hogy más
pályán keresse boldogulását. Meg is találta, de
az ujságírókkal szemben azóta ellenszenvvel
viseltetett. Es sajtáságos, hogy annak az em-
bernek, akit *Vajda* akkor nem tartott kalib-
bernek, *Szilágyinak* az agya, különösen a hom-
lok lebenyek, éppen olyan, illetve szakasztott
olyanok, mint a *Vajda* Jánoséi. Egymás
mellé is kerültek *Pertik* orvostanár labora-
tóriumába.

* * *

Jele az ujságírók iránt való ellenszenv-
nek a következő epizód is:

Egy előkelő napilap Magyarország állam-
férfiaihoz közkérdést intézett: mi a kedvencz
olvasmányuk, ki a kedvelt írójuk, muzikusok
és mi a kedvencz ételük. A nagy redakezió-
ban senki sem találkozott, aki ezekkel a kér-
désekkal *Szilágyi* elé mert volna állani, pedig
akkor már *Szell* Kálmán is, meg *Hegedűs*
Sándor is nyilatkozott. Végre is az egyik mun-
katárs előállott:

— *No hát ha senki sem vállalkozik, én*
megteszem.

Es meg is tette. A képviselőház folyosóján
fogta el *Szilágyit* és nyomban előadta kérését.
Leirhatatlan az a dühös pillanat, amelyet
Szilágyi a merész ujságíróra vetett. Es nyom-
ban kitört a vihar. A kegyelmes nem beszélt,
hanem ordított:

— *Hát azt hiszitek, hogy bolondériáitok-*
nak már mindenki aláveti magát.

— *Hegedűs miniszter is nyilatkozott!* —
veti oda a riporter nagy bátran.

— *Nem bánom, ha maga a nagybögős*
is nyilatkozott! — tört ki *Szilágyiból* — *én nem*
állok kötélnék. Funktum!

Sarkon fordult és a hirlapíró f. aképnél
hagyta.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park)
nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél
1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és csütörtökön
d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Aug. 8. Városi közgyűlés d. u. 3 órakor.

Megyei közügyek.

Biharvármegye közigazgatási bizott- ságának ülése.

Tegnap délután tartotta Biharvármegye
rendes havi ülését.

Beöthy László főispán elnöklelte alatt je-
len voltak: Szunyogh Péter alispán, Sipos Ór-
bán, Wallner Ödön, Szunyogh Szabolcs, Szu-
nyogh Lóránd, Örléy Kálmán, Keszthely Zol-
tán, Baranyi András, Balázsházy Iván, Korn
Lajos, Szabó József, Király Viktor, Markovits
Károly, Varró Domokos, Fuhl Ágoston, Hra-
nyiczky Károly, Cziffra Kálmán, Wertheimstein
Henrik.

Az ülés megnyitása után felolvasták az al-
ispán időszaki jelentését, melynek főbb adatai
a következők:

A közigazgatás állapota a vármegye te-
rületén július hóban rendes menetű volt.

A közegészségügyet illetően bejelenté az al-
ispán, hogy Komádi községben a typhus jár-
vány lépett fel nagyobb erővel s ennek meg-
vizsgálására a főorvost kiküldte a helyszínre,
azzal a megbízással, hogy a baj elfojtására a
szükséges intézkedéseket tegye meg és eljárá-
sáról tegyen jelentést. Ez még nem érkezett be
a főorvostól.

Bejelenté még, hogy a b.-ujfalu—henczidai
ut felülvizsgálata és a nagyszalonta—kávásd-
tulkai ut közigazgatási bejárása foganato-
sitva lett.

Tudomásul vették az alispán jelen-
tését.

A vármegye tisztí főorvosának jelentése
szerint az egészségügyi állapot kedvezőtlenebb
volt mint június hóban. A hivatalos orvosok
4046 beteget gyógykezelték s így 340-el többet,
mint június hóban.

Uralkodó kórok az emésztő és légzőszer-
vek bántalmi könnyű lefolyással. — Heveny
fertőzött kórok: difteritisz 7 járásban, 20 köz-
ségben; — a kanyaró 12 járásban, 27 község-
ben, 247 esetben, 20 halálozással; — vörheny
7 járásban, 12 községben, 65 esetben; — a
hőkhurut 2 járásban, 3 községben, összesen
22 esetben, 3 halálozással; — a hasihagymáz
11 járásban, 20 községben, összesen 17 eset-
ben, 3 halálozással; a hólyagos himlő 1 járás,
1 községben; — a vérhas 2 járás 2 községben,
2 esetben; — és végül a fültőmirigylob 1 köz-
ségben, 68 esetben fordult elő. — Tudomásul
vették.

A szakelőadók nemleges jelentéseit szintén
tudomásul vették.

Több kivételes nőülés iránti kérvényt
pártolólág terjesztik fel, míg Pák Tamás alsó-
vezéari lakos hason irányon kérvényt mellőzen-
dők tartja a közigazgatási bizottság, mert
még csak 17 éves az ifju.

A nagyszalontai óvónő választást jóvá-
hagyták.

Derecske községet az óvodai dajka tartá-
sára kötelezte a bizottság.

Még több kérvény és adóügy elintézése
után az ülés véget ért.

A villanyos vasut ügye.

Öt esztendő óta vajudik a nagyváradi vil-
lanyos vasut ügye. Három esztendeje már, hogy
hosszas és szenvedélyes viták és presszionáló
miniszteri leiratok után a helybeli gőzmozdo-
nyu közuti vasutnak megadta az engedélyt a
város közgyűlése, a belügyi és kereskedelmi mi-
nisztériumokban is helyben hagyták a dolgot,
mégis minden városi közgyűlésen előkerül a
villanyos vasutnak sehogys sem haladó ügye.

A júliusi közgyűlésen — *Hlatky* Endre
indítványára — a többség nem vette tudomá-
sul a polgármester helyettesének ez ügyben
adott válaszával s egyuttal elrendelte a közgyűlés,
hogy a villanyos vasut ügye az augusztusi köz-
gyűlés napirendjére tűzessék.

A bizalmatlanságnak ez a nem először
nyilvánuló kézzelfogható jele végre arra indi-

totta a közuti vasutat, hogy a csütörtöki köz-
gyűlést megelőzőleg megvédje magát a közgyű-
lési teremben elhangzott vádak ellen és a kér-
dés állásáról informálja, tájékoztassa a türel-
metlenkedő közönséget, első sorban pedig a vá-
rosatyákat.

Ezt teszi a közuti az alábbi hosszúság nyi-
latkozatban, melynek első részében az ellen a
vád ellen védekezik, mintha ő kötelességét a
város ellen megszegte volna, a másodikban pe-
dig kifejti, miért nem lehetett még komolyan
hozzá fogni a villanyos vasut létesítéséhez.

Ennek a felvilágosításnak bizony nem fog
megörülni a város közönsége, mert ebből nem
tudhatjuk meg, hogy mikor számíthatunk már
reá, hogy elkezdjék valahára a dolgot.

A közuti memorandum, melyet tegnap
adott be a városhoz, a következő:

Tekintetes városi tanács!

A hirlapokból tudomásunkra jutott, hogy
a városnak legutóbb tartott közgyűlésén a vil-
lamos vasut építésének késedelmét kérdés tár-
gyává tették, és állítólag hangoztatták, hogy
mi szerződéses kötelességünk daczára a vas-
utat nem akarjuk építeni.

Ne méltóztassék tehát rossz néven venni,
ha az ellenünk emelt panaszra a legilletéke-
sebb fórum: a városi közgyűlést közvetlenül
informáló előjáróság előtt nyilatkozunk.

Tekintetes tanács! A mely vállalatnak
már 20 éves multja van, annak magatartásá-
nak igazolása tekintetéből szabad multjára hi-
vatkozni. Ennél fogva, ha semmi adat nem fo-
rogná fenn, minthogy vállalatunk fennállása
óta bárkivel szemben elvállalt kötelezettségei-
nek mindig és mindenben pontosan eleget tett,
az már önmagában is elegendő annak a fel-
tevésnek czáfolására, hogy a vállalatunk a vá-
ros iránt vállalt kötelezettségének nem akar
eleget tenni. Ha e mellett tekintetbe méltózat-
tatik venni, hogy mi bárkinél jobban tudjuk,
mert közvetlenül érezzük, hogy vállalatunk
fennállása érdekéből alig van oly tényező,
melynek jóakarátát inkább szükségelné mint a
városét, akkor csak nem tételezhető fel rólunk,
hogy mi éppen ezt a tényezőt akként akarjuk
provokálni, mely kereskedői tisztess multunkon
is foltot ejtene.

Tekintetes Tanács! Szerény nézetünk sze-
rint különben is általánosságban emelt oly pa-
nasz; hogy valaki szerződési kötelezettségének
nem tesz eleget, figyelembe veendőnek nem
minősíthető. E minősítés csak azt a panaszt
illeti, mely az állítólagos megsértett kötelezett-
ségeket egyidejűleg kimutatja.

Azt hisszük pedig, hogy nagy zavarba
jönne bármelyik ellenünk panaszkodó, ha arra
kérnök, hogy mutassa a várossal kötött szer-
ződésünknek azt a pontját, melynek elírását
eddig megszegték volna. Ilyennek létezését mi
határozottan tagadjuk és hogy e tagadásunk
jogos, rámutatunk a szerződésre, mely minden
egyik kötelesség megszegésre, valamely ható-
ságtól kiszabandó büntetést állapít meg. Mint-
hogy pedig tudunkkal semmiféle hatóság el-
lenünk eljárást nem indított, kétségtelen, hogy
vállalt és lejárt kötelességeinknek eddig még
egyikét sem sértettük meg.

Ennél azonban többre is hivatkozhatunk,
mert rámutathatunk arra, hogy nem csak ed-
dig esedékessé vált kötelességeinknek feleltünk
meg, hanem apróságoktól eltökintve, igen fon-
tos dolgokban is olyasmint teljesítettünk, amire
kötelezve nem voltunk. Értjük ezalatt, hogy a
mikor a város intező köreit pénztelenségünk-
kel rémitették, mi a szerződés szerűen még le nem
járt 252 ezer koronát a városi pénztárba leté-
teményeztük. Sőt e tekintetben még azt is fel-
ajánlottuk a városnak, hogy majd annak ide-
jén a városi törzsvagyonhoz csatolandó 252
ezer koronának 5 százalék kamatját már f. év
első napjától előleges részletekben megfizetjük,
és hogyha a városnak tetszik, akkor e kötele-
zettségünk biztosítására letétbe helyezendő
társulati részvényeinket neki névértékben át-
engedjük, — ha pedig ő év mulva ugy találja,
hogy a részvények átvétele nem áll a város
érdekében, akkor a 252 koronát készpénzben

kifizetjük. Ezt az ajánlatunkat a város visszatartotta, de hogy a város közönsége nyugodt legyen, mi a város pénztárába a 252 ezer koronát mégis annak biztosítékául letettük, hogy amikor az összeg fizetésének esedékessége beáll, a város azt egyszerűen tulajdonába vehesse. Azt hisszük tehát, hogy ilyen körülmények között nincsen jogosultsága a felszólalásnak, hogy mi a város iránt vállalt köteleseink elől ki térni akarunk.

Különbben mint hallottuk a városi közgyűlés vezető elemei nem azt állították, hogy mi a várossal szemközt vállalt köteleseinket nem akarjuk teljesíteni, hanem hogy a villamos vasut építésének megkezdését néhány apró kérdés elintézését tárgyzó beadványokkal késleltetjük és e panasz hangoztatásával azt a kívánságukat fejezték ki, hogy hagyjuk ezen apró kérdések miként elintézését arra az időre, amikor a vasut építését már megkezdjük.

Tekintetes Tanács! Kegyeskedjék megengedni, hogy e tekintetben a rosszul informált közgyűléstől a jobban informálódóhoz forduljunk.

Apró kérdések! Hát igaz, hogy képzelhető oly tökéletes vagy vállalat, melynél 400,000 korona többletkiadás és befektetés apró kérdés. Sajnos, hogy sem létező vállalatunk sem a létesítendő villamos vasut nincs abban a szerencsés helyzetben, hogy a mondott összeget apró kérdésnek tekinthesse. Sőt ellenkezően úgy állunk, hogy a már magunkra vállalt terheknel fogva a szóban forgó pénzmennyiségnek sulya olyan rengeteg, hogyha azt mint újabb terhet akarják vállalatunkra rakni, valószínűleg összeroskadnánk.

Hogy azonban a tényállást a közönség önállóan megítélhesse, áttérünk a kérdés alatt álló ügyeknek ismertetésére.

Méltóztatik a tek. Tanácsnak, a nagyméltóságú kereskedelmi miniszternek f. év április hó 2-ik napján kelt leiratára emlékezni, melyben a múlt év november 30-án tartott engedélyezési tárgyalás elintézéséről kimondja, hogy nem menthet fel minket a katonai élelmezési raktárhoz vezetendő vágány építésétől és illetve a vágány építését nem teszi függővé attól, hogy a katonai kincstár az építési költségeket viselje, vagy a szállítandó terhek fuvardíja és mennyisége iránt velünk megállapodást kössön, mert mi magunkat e vágány építésére az 1900. évi márcz. hó 7-ik napján kelt felterjesztésünkben köteleztük. Egyébként pedig értesít bennünket, hogy a katonai hatóságot megkereste, hogy a vontató vágány építésének követelésétől álljon el. Továbbá tudunkra adta a nagyméltóságú miniszter, hogy a pénzügyminiszterium kijelentése folytán, nem egyezhetik bele abba, hogy elsőbbségi kötvényeinket 85 százalékos árfolyamon értékesítsük, hanem 90 százalékos árfolyamot követel.

Az említett miniszteri leiratra mi f. évi ápril hó 15-ik napján azt a felterjesztést intéztük a nagym. ker. miniszterhez, hogy igaz ugyan, hogy 1898. év márcz. hó 7-ik napján kelt beadványunkban hajlandóknak nyilatkoztunk a kívánt katonai raktárvágányt építeni, de csak akkor, ha a katonai kincstár vagy az építési költségeket viseli, vagy a szállítás iránt velünk megállapodik. Nem lehet tehát a kötelezettség elvállalását a hozzá kötött feltételtől bennünket elválasztani. Ami pedig az elsőbbségi kötvények árfolyamát illeti, a finanszírozó csoport kívánsága folytán ragaszkodnunk kell a 85 százalékos árfolyamhoz, amely különben tekintettel a pénzpiac helyzetére elég kedvező átviteli árfolyamnak mondható. Felterjesztésünknek másolatát $\frac{1}{2}$ alatt bemutatjuk.

E felterjesztésünkre bizonyos ideig válasz nem érkezett és azért nehogy a dolog késedelmet szenvedjen, igazgatóságunknak Bécsben lakó egyik tagját felkértük, hogy igyekezzék a hadügyminiszteriumnál a dolognak utána járni és valami megállapodást létesíteni. Hogy ez tényleg így volt, arra nézve $\frac{1}{2}$ alatt csatoljuk a nagyméltóságú kereskedelmi miniszternek f. év. május hó 29. napján kelt leiratát, melyben értesít, hogy megbízottunk a hadügyminiszteriumnál eljárta és vele olyként állapodott meg, hogy katonai kincstár az építési költségekhez nem járul ugyan, de a szállítás iránt velünk szerződést fog kötni.

E leirat folytán mi folyó f. év június hó 28-ára igazgatósági ülést hívtunk össze és arra a $\frac{3}{4}$ alatti szerint a kereskedelmi miniszteriumot is tiszteletteljesen meghívtuk. A mondott napon tartott igazgatósági ülésünk a vállalat vezetőségétől előterjesztett és a katonai kincstárral kötendő szállítási szerződés tervezetét többrendű módosítással elfogadta, minél fogva mi azt f. év. július hó 18-án átküldtük a **temesvári hadtestparancsnoksághoz**, ahonnan mind- **eddig választ nem kaptunk**, valaminthogy **vádelő** laszt arra a felterjesztésünkre sem nyertünk, melyben az elsőbbségi **kötvények kibocsátási árfolyama** iránt kérvényeztünk.

Mindebből látható, hogy nem az ügy huzavonása oka annak, hogy az engedélyezési eljárás eddig még befejezést nem nyert.

Nagyon értjük és méltányoljuk a város közönségétől e tekintetben tehető azt az észrevételét, hogy e kérdésekhez a városnak semmi köze és így miután a várost késedelem vagy ellenkezés nem terheli: építsük a vasutat. Azonban viszont a tekintetes tanács bölcsességének be kell látni, hogy az építést mindaddig meg nem kezdhetjük, míg az említett két kérdés megnyugtató elintézését nem nyer. Nem építhetünk pedig azon egyszerű okból, mert a **finanszírozó csoport nem akarja az említett terheket elfogadni** és mi csak azt fogadhatjuk el, de azt el is fogadjuk, a mihez a csoport hozzájárul.

Tekintetes tanács! Nagyon kényelmes álláspont mely a maga jóvoltáért, kényelméért vagy kellemességéért a vele szemben álló szerződőnek bajait kicsinyelve, azokkal nem törődve tőle azt kívánja, hogy azokkal ő sem törődjék és ne gondoljon azok majdan miként bekövetkező elintézésével, hanem — bár erre kötelezve nincs — kezdje meg egyéb kétségtelenül formulázott kötelezettségeinek teljesítését. Hogy a tekintetes Tanács is ezen állásponton álljon, el nem hihetjük. Nem pedig azért, mert eltekintve minden egyébtől, a város pénztára is érdekelve van az iránt, hogy a villamos vasut minél kevesebb befektetéssel épüljön és ekként a városnak a jövedelemben való részesedése minél előbb álljon be és minél nagyobb legyen. Ha azonban e feltevésünkben csalódnánk, akkor méltóztatnék az előadott tényállásból belátni, hogy legjobb akaratunk mellett **sem kezdhetjük meg a villamos vasut tényleges építésére vezető lépéseket, a meddig az említett függő kérdések minden érdekelt felet kielégítő módon befejezést nem nyernek.**

Midőn mindezek alapján tisztelettel kérjük a tekintetes kir. Tanácsot, hogy a város közönségét informálni sziveskedjék.

Kivaló tisztelettel vagyunk

Nagyvárad Gőzmozdonyu Közuti
Vaspálya Részvénytársaság.

Zendülés a kolozsvári rendőrség ellen.

Röviden megemlékeztünk már arról a forradalmi hangulatról, mely Kolozsvár lakosságát az ottani rendőrség ellen eltölti. Most ez a forradalmi hangulat valóságos forradalommal nőtte ki magát, a melynek úgy látszik, csak egy vége lehet: a kolozsvári rendőrség államosítása.

Botrány is az, a mit Kolozsvárt a rendőrség követ. Baklövést baklövésekre halmaz, uri nőket hazudozó cselédek pletykájára tartóztat s minden igazolás daczára fogva tart stb. Teljesen érthető tehát a kolozsvári lakosság elkeseredése s ha a zendülés okozta károkért megbüntetnek valakit, igazságosan egyedül a tehetségtelen s hatalmukkal visszaélő rendőrtisztviselőket lehet sújtani.

A tegnapi nap eseményeiről a következő értesüléseket vettük:

Gyűlés a rendőrség ellen.

Délelőt két gyűlést tartottak ebben az ügyben Kolozsvárott. A városi képviselőtestület

tagjainak értekezletén többek hozzászólása után Feilitzsch Arthur báró képviselő indítványára kimondották, hogy sürgős felterjesztést intéz- nek a kormányhoz, hogy soron kívül **államosítsa a rendőrséget Kolozsvárt**. Ugyanekkor népgyűlést tartottak a tornaintézet udvarán. Több iparos hevesen kikelt a rendőrség durvasága ellen. Mindenik eseteket sorolt elő, amelyekben sérelmet szenvedett. A gyűlés 17 tagu küldöttséget küldött ki, amely érintkezék a városi bizottsággal.

A gyűlés híre széjjelment a nép körébe, a kiknek ellenséges hangulatát a rendőrség ellen ez még jobban növelte.

Összeütközés a rendőrökkel.

Este nyolcz óra tájban azután meg is volt az alkalom, hogy az ellenségeskedés a polgárság és a rendőrök között teljes erővel kitörjön.

Két ember haladt részeg állapotban énekelve Kolozsvár utcáin, amikor egy rendőr felszólította a zajongókat, hogy ne énekeljenek. Az egyik ember erre kést húzott elő a csizmájából és ráfordult a rendőrré:

— Arrébb kotródj, mert baj lesz, most már mi parancsolunk.

A jelenetre többen verődtek össze, akik gyűlölködve fogták körül a rendőrt, de haragjukat még jobban fokozta az a körülmény, hogy a rendőr a két ember ellen kardot rántott.

Ujabb rendőrök érkeztek, akik azonban a nagyszámban egybegyűlt embertömeg elől megfutamodtak, a nép pedig teljes haragjával fordult a rendőrség ellen. A megfutamodott rendőrök segítséget kértek és az összeütközés után most már csapatjával érkeztek a színhelyre. Valóságos harc fejlődött ki a rendőrök és polgárok között, több rendőrt megsebesítettek, kövekkel dobáltak és a verekezésnek csak a katonai járőröknek szuronyos megjelenése vetett véget.

Hajza a rendőrök után.

A feldühödt tömeg most már romboló, pusztító kedvében volt.

A városháza elé húzódtak, a hol a rendőrség tanyázik. A hatalmas épület összes ablakait bezúrták és tovább is mennek romboló munkájukban, ha két század katonaság nem jelenik meg a színhelyen, akik kordont vontak és így tartották a népet távol a városházától.

A nép miután itt felszabadult s gyűlölködő indulatait már nem elégíthette ki, a tornavivódát kereste föl, a hol a nyári mulatózók között ügyeletes rendőrök szoktak tartózkodni. A tömeg betört a mulatóhelyiségbe, a rendőrök azonban elbújtak és az emberek tomboló haragjukban most már a butordarabok tükrök, ablakok ellen fordultak és semmit sem hagytak épségben. Itt is a katonaság zavarta el a zendülőket.

A rabok kiszabadítása.

A zendülés híre a zendülők felé terelte az embereket és az elhatalmasodott sokaság tovább folytatta pusztító útját.

Kiadták a jelszót:

— **Menjünk a rabok házához, ott vannak a rendőrök.**

A tömeg a városi fogház elé vonult, a bezárt kaput feltörték, a **rabok celláit kinyitották és szabadon eresztették őket**. Egy ember pisztolyal lött a rendőrök közé, de emberéletben nem esett kár.

— **Fel kell gyújtani a nyári színházat!** — ez volt az újabb jelszó, a nép oda is húzódtott, de tervüket nem valósíthatták meg, mert itt egy század kivonult katonaság megakadályozta azt. A tömeg haragját megkísérelték beszédekkel csillapítani, hirlapírók közölték az emberekkel, hogy Deák rendőrkapitány le fog mondani állásáról.

A rendőrkapitányok lakásán.

A megnyugtató beszéd azonban nem használt. **Deák** nevének említésénél fölkeresték a rendőrkapitány lakását, ahol amihez csak hozzérhettek, **mindent elpusztítottak**. Deákné

fiával elzárkózott legbelső szobájába és úgy várta be a zendülők távozását.

Szabó rendőrkapitány házat is fölkereste a haragos nép, berontottak az udvarra, a szobába, háznépe nem volt odahaza és **összetörték, szúrtak minden butodarabot.**

A katonaság most már teljes erővel fogott hozzá, hogy a nép romboló szenvedélyét megfékezze.

Az emberek dacosan szembeszáltak a katonasággal, botokat emeltek rájuk, egy ember leköpte Müller századost.

A zendülők között észrevettek egy katonát is, akit a katonaság elfogott. Tisztiszolga volt, aki véletlenül került a tömeg közé.

Óriási erőfeszítés után és előkelő polgárok csillapító szavai után nagy nehezen rábírták a népet, hogy romboló munkájában megálljon. A felizgatott emberek nagy nehezen széledtek széjjel és csak a késő órákban borult esőnd Kolozsvár utcáira.

A szuronyroham.

Kolozsvár, aug. 5. (Saját tud. táv.)
Reggel a felbőszült tömeg megtámadta a tornacsarnokot, hogy vivókardokat szerezzen a verekedésre. A csarnokot tüzoltók védték, kik csákánnyal verték szét a tömeget.

Délelőtt a városi törvényhatósági bizottság a tisztikar részvételével értekezletet tartott, melyen megbeszélték a teendőket. A városháza ablakait, hol az értekezlet volt a tömeg kövekkel beverte. A polgármester a minisztertől 100 csendőr kiküldését kérte.

Deák főkapitányt állásától fölmentették, helyette **Polcz** bizottsági tag végzi a teendőket.

A délelőtti folyamán a vad tömeg megostromolta a fogházépületet, hogy az elfogott zendülőket kiszabadítsa. — Itt a tömeget egy század katonaság várta **Tóth** őrnagy vezérlete alatt. **Szuronyrohammal verték vissza** a támadókat.

A városi tanács felragaszokban hívta fel a lakosságot nyugalomra.

Katonai őrizet.

Az egész városban katonai őrzéstartások zirkálnak, ezenkívül az összes középületeket és a postát is katonaság őrzi, katonák őrzik **Deák** főkapitány és **Szücs** kapitány szétrombolt házait. A rendőrség kötelekéből heten kiléptek. A többiek nem mernek szolgálatot teljesíteni. Szamosújvárról egy század huszárság van érkezésben.

UJDONSAGOK.

* **Balogh Döme és a vámosok.** **Balogh** Döme törvényhatósági bizottsági tag, — mint annak idején megirtuk — feljelentést tett a belügyminisztériumban, hogy a vámkezelés nálunk mennyire el van hanyagolva, a vámczédulák megsemmisítése nem szabályszerű módon történik, s a vámosok közül többet megjutalmaztak, holott erre érdemet nem szolgáltattak. A belügyminiszter a feljelentést leküldte a városnak, s a vámmellenőrző bizottság tegnap délután tartott ülésében tárgyalta a feljelentést. Az ülésen jelen voltak: **Rimler** Károly polgármester-helyettes, főjegyző mint elnök, továbbá **Némethy** Károly, **Sulyok** István, **Mihelfi** Adolf, **Balogh** Döme, **Bordó** Ferencz és **Istvánffy** István aljegyző. A bizottság sajnálattal vette tudomásul, hogy az új vámjegyek kibocsátása alkalmával a régi vámjegyeket hiányos ellen-

őrzés mellett semmisítik meg, úgy hogy azokkal esetleg visszaélések is történhetnek. — Konkrét eset azonban erre vonatkozólag nincs. A jövőben a bizottság egy tagja mindig jelen fog lenni a vámjegy megsemmisítésénél s ez irányban jelentést is tesznek a miniszternek. A feljelentés másik részét is tárgyalás alá vevén a bizottság, annyit megállapított, hogy **Beczka** Arthur számfelügyelő, mivel már egy ízben fegyelmije volt, a jutalomra nem volt jelenleg érdemes. Az ülés jegyzőkönyvét különben a közgyűlés újján felterjesztik a minisztériumhoz.

* **Arpád-ünnep Pusztaszeren.** Tegnap folyt le az évről-évre megújuló pusztaszeri Arpád-ünnep. Szeged és vidéke hazafias népe minden esztendőben megünnepeli ezt a napot. Honalapító Arpád-émlékszobor volt a szép ünnep színhelye. Az ünnepet a szegedi »Szombatosok« társasága rendezte, melyen több ezer ember vett részt. Az ünnep részletes lefolyása a következő volt: Reggel 5 órakor gyülekezett az ezernyi közönség a szegedi tüzoltó lak-tanya előtt és innen hosszú kocsisorban vonultak Pusztaszerre. A résztvevők nagy része már a hajnali órákban ért az ünnep színhelyére. **Várady** Gyula lelkész 9 órakor istentiszteletet tartott a szabadban, majd pedig beszédet mondott. Ezután a szombatosok dalos-köre elénekelt a Hymnuszt, mire dr. **Taschler** Jenő elszavalta **Roskowitz** Arthur »Pusztaszer« című költeményét. A költői képekben gazdag költemény elhangzása után dr. **Koszó** István ügyvéd ünnepi beszédet mondott. **Csényi** Gyula költeményét szavalta el, mely után **Lábdy** Antal tartalmas beszéddel bezárta az ünnepséget. A Szózat eléneklésével a sikerült hazafias ünnep véget ért. Délután nagy néptünnepély rendezte be a pusztaszeri emlékünnepet.

* **Gólya a szőlők között.** A gólya madár sokszor igen szeszélyes. Némelykor olyan váratlanul és előkészületlenül repül az ember háza felé, hogy nincs ideje kellően elkészülve fogadni. Ilyen eset történt a múlt héten a várad szőlőhegyek »arany ág« nevezetű részén. **M. S.-né** urnő fogatán a szőlőjűkbe hajtatott ki, mikor keserves, nyöszörgő hangok ütöttek meg füleit. Figyelmes lévén a szokatlan hangra, megállította kocsiját és a hang után menve az árokban egy hegyköz-ujlaki kofaasszonyt talált, kin szülési fájdalmak mutatkoztak. A jószívű urnő rögtön saját fogatán **Hegyköz-Ujlakra** szállította a beteg asszonyt, a ki éppen, hogy megérkeztek, egy egészséges leánygyermeknek adott életet. Az anya most már jól érzi magát és nem győz elég jót kívánni a nemes lelkű urnő fejére, ki azonkívül hogy tápláló ételkkel is ellátta a szegény asszonyt, az ujszülött leánynak keresztanyaságát is vállalta.

* **Kinevezések a törvényszéknél.** Az igazságügyminiszter **Fapp** Károly nagyvárad ki-rályi törvényszéki aljegyzőt jegyzővé, **Benkő** Ernő joggyakornokot pedig aljegyzővé nevezte ki.

* **A belügyminiszter és a szunyogok.** A belügyminiszter rendeletet intézett a vármegyéhez, hogy részletes jelentést tegyenek neki arról, a megyének mely községeiben s vidékén van sok szunyog, s hogy az olyan vidékeken a hideglelés nem járványos betegség-e, mert állítólag az erős szunyogcsipések sok esetben hideglelést okoznak.

* **Gyászrovat.** Mint részvétellel értesülünk, **Marton** Manót a **Nagyvárad** helyettes szerkesztőjét súlyos csapás érte. **Marton** Jenő, a Fonciére biztosító intézet tisztviselője 19 éves korában elhunyt Kaposvárt. Temetése tegnap délután volt.

* **Névmagyarosítás.** **Grósz** Emánuel bihari-lyei illetőségű budapesti lakosnak **Bogár**-ra, **Klein** Róza és **Szeréna** mezőssassi illetőségű budapesti lakosoknak **Kozmá**-ra történt név-változtatásukat a belügyminiszter engedélyezte.

* **A Friss Ujság a Magyar Népszászló** ellen. Városunk egyik jónövű ügyvédjét, dr. **Gyémánt** Jenőt erősen személyeskedő cikkben támadta meg tegnapi számában a nagyvárad krajczáros ujság. Mint a **Magyar Népszászló** felelős szerkesztőjét azzal a váddal illette, hogy a lapért kapott szubvencziót nem a lapra használja s kifejezte ezt olyan módon, a mely dr. Gyémánt Jenő közbecsülésben álló személyét is mélyen sértette. A cikket város-szerterte nagy visszatetszéssel fogadták. Mily alapon nyugodott a személyes heccz, mutatja dr. Gyémánt Jenőnek alább közölt nyilatkozata:

I.

A »Nagyvárad Friss Ujság« mai számában vehemens támadást intéz a tulzók nemzetközi szoczialista népbolondító irányzat elleni küzdés célzatával alapított »Magyar Népszászló« ellen.

Hogy a »Nagyvárad Friss Ujság« lapom szellemi értékét ócsárolja, ahhoz nincsen szavam, mert mint ügyvéd és hírlapíró bárki kritikájának szabadságát nemcsak elismerem, de védem is. Hogy a »Nagyvárad Friss Ujság« szerkesztői képességem és vezetésem ellen kel ki, szintén hallgatással mellőzöm, mert nem tehetek róla, hogy nincs oly műveltségem és intelligenciám, mely a »Nagyvárad Friss Ujság« szerkesztőségének mértékét megütné.

A mi a »Nagyvárad Friss Ujság« támadásainak azt a részét illeti, hogy a lap terjesztésére szolgáló pénzeget én vettem fel és rendeltetésétől elvonva saját céljaimra fordítom, arra nézve azok előtt kik az ügyet és személyemet ismerik, nem is nyilatkoznék, de miután nem mindenki ismer, kérem t. Szerkesztő urat, sziveskedjék az alanti két nyilatkozatot közölni:

II.

Alulírottak, mint a »Magyar Népszászló« néplapot vezető bizottság ez idő szerint Nagyváradon lévő tagjai igazoljuk, hogy a fennálló szerződés szerint a lapnak negyedévenként járó 750 forint a kiadó kapja kézhez, a ki abból az összes szerkesztési és kiadói költségeket tartozik fedezni.
Nagyvárad, 1901. aug. 5.

Rádl Ödön

Dr. Berkovits Ferencz

Hlatky Endre

Szokolay Tamás

Fleischhacker Gyula.

III.

Alulírott **Láng** József mint a »Magyar Népszászló« néplap kiadója bizonyítom, hogy a lap nyomtatása, kiadása, szerkesztése és terjesztése fejében évnegyedévenként rendelkezésemre bocsátott 1500 koronát a lap fennállásától kezdve mindig én vettem fel és ebből a lap szerkesztésével megbízott dr. Gyémánt Jenő, **Vaday** József, **Sas** Ede és **Marton** Manó urakat együttesen havi 200 koronával díjaztam.

Nagyvárad, 1901. augusztus 5-én.

Láng József.

Ezek a nyilatkozatok az ügyet kellő világításba helyezik a közönség előtt.

Dr. Gyémánt Jenő.

* **Szereucsejtlenység az örkényi gyakorlótéren.** Borzasztó szereucsejtlenység történt tegnap délután a főváros közelében, az örkényi tűzérési gyakorlótéren. Négy gyermek egy még ki nem égett robbanó-ágyugolyót talált a gyakorlótéren s bontogatni kezdte, kövel ütögette, míg nem a lövedék felrobbant s három gyereket halálosan, egyet pedig súlyosan megsebesített. A katonaság azokat az ágyugolyókat, amelyeket az örkényi gyakorlótéren ellővöldöz, a megtalálójától valami csekély összegért vissza szokta váltani s ezért a gyakorlótéren után rendszeren egész sereg gyerek csatangol a téren, kilőtt golyót keresve, hogy pár krajczár haszonhoz jusson. Tegnap is így történt a dolog. Négy örkényi fiú, a tizenhét éves **Doricsák** József és a három Garzik testvér, a 15 éves **András**, a 13 éves **János** és a

12 éves György valahol a földbefuródva találtak egy robbanó lövedéket. Nagy örömmel ásták ki a földből, aztán félre ültek vele, először nyitogatni kezdték, mikor pedig egy nem boldogultak vele, téglával verték, hogy összezúzzák s hozzájussanak a tartalmához. Ekkor reitenetes dolog történt. A bomba az ütésre iszonyu dörréssel felrobbant, darabjai szerte-szóródtak és súlyos sebeket ejtettek a négy fiún, akik jajgatva, vonagló testtel kerültek el a földön. A robbanás óriási zajára a közeli házakból elösiettek az emberek s csakhamar rátaláltak a vérbefagyott négy gyermekre. Rögtön telefonoztak be Pestre a mentőkért, kik két kocsival indultak ki dr. Virosstek Györgő parancsnoksága alatt a szerencsétlenség színhelyére. Ott bekötötték a sebesülteket, aztán behozták őket Budapestre a Rókus-kórházba. Az ut nagyon sokáig tartott, mert a szörnyen összeroncsolt tagu fiukat csak lépésben lehetett szállítani. A sebesültek közül Garzik Andrásnak a jobb felsőkarja van összezúzva s a mellkasa szétrombolva, Garzik Jánosnak mind a két lába teljesen szétromsolva, Doricsák Józsefnek szintén mind a két lába össze van zúzva, azonkívül a jobb felsőkarja is el van törve. Ennek a háromnak a sebesülése olyan súlyos, hogy alig érik meg a reggelt. Garzik György sebe szintén súlyos, de nem veszedelmes, a jobb lábászára van összezúzva.

* Szilágyi és Hegedűs. Egy alkalommal Szilágyi és Hegedűs között érdekes epizód játszódott le, melyet az összes eddig felsoroltak között igazán legérdekesebb felemlíteni. Magánháznál történt, fényes társaság volt együtt; hölgyek is. Mikor a pecsenyét föltalálták és a pezsgőt hozták, Hegedűs Sándor kelt föl elsőnek és tósztot mondott a hölgyeknek. Hegedűs leülte után a társaság zajosan követelte: »Halljuk Szilágyit!«, de Szilágyi sehogysem akart beszélni. Beszélt a második, a harmadik, Szilágyi még mindég hallgatott; végre körülfigyelték a hölgyek és addig unszolták, míg föl nem szólalt. Szilágyi beszélt félóra hosszat és oly szépen, oly szellemesen, hogy a hölgyek valószínűleg extázisba jöttek. A lelkesedés lecsillapulta után a hölgyek tanácskozást rögtönöztek és elhatározták, hogy pillanatnyi részvénytársaságot alakítsanak, mely egyetlen egyszer fog osztalékot adni: »Emléktárgyat Szilágyi Dezsőnek.« A kereskedelmi és váltótörvényszék jelen volt elnöke a társaságot rögtön bejegyezte és egy szintén jelen volt közjegyző asszisztenciájával a háziasszony elnöklése alatt rögtön meg is tartották az egyetlen közgyűlést, megállapították az emlékosztalékot és rögtön fel is számoltak. Mikor az egész tréfának vége volt, Hegedűs Sándor felszólt, hogy bizony nem szép, hogy neki nem jutott semmi, holott ő mondta az első felköszöntőt a hölgyeknek. Erre Szilágyi mosolyogva csak annyit felelt:

— Csodáltam volna Sándor, ha te nem jelentkeztél volna, mikor osztalékról van szó.

* A n. é. közönség becses figyelmébe. Uzetbarátainkat és a mélyen tisztelt közönséget ezton is értesítjük, hogy a boldogult szüleink által alapított és vezetett szikvizgyárat továbbra is úgy mint eddig, boldogult szüleink intenczióit követve üzembem tartjuk és igyekezni fogunk odahatni, hogy eddigi szives bizalmukra magunkat érdemesekké tegyük Nagyvárad, 1901. augusztus 5. Tisztelettel Váli Péter és Ilona.

EGYESÜLETEK.

Tanítók gyűlése. A Biharvármegyei Tanítóegyesület központi választmányának t. tagjait tisztelettel kérem, hogy a f. hó 8-án csütörtökön d. e. 9 órakor a »Tanítók körében« (közs. polg. fiúiskola épület földszint 10. ajtó) tartandó választmányi gyűlésre megjelenni

sziveskedjenek. Nagyvárad, 1901. aug. 4. Bodnár János, ügyvivő jegyző.

IRODALOM.

Az **Örökimádás** II. évfolyamának július havi füzeté megjelent. A jelen füzet a következő jeles dolgozatokat tartalmazza: Új papok — zsenge áldozatok. — Jézus szíve a XX. század menedéke. — Magácnyban. — Az örökimádás-társulat s a szegény templomokat segítő egyesület terjesztéséről. — Istent enni képtelenség. — Leonardo da Vinci »Utolsó vacsora« képe. — Vagy-vagy! — Oltáregyesületi ügyek: 1. Választmányi ülés. 2. Értesítés. 3. Az Oltáregyesület Csanádegyházmegyében. 4. A kassai egyházmegyében. 5. Tárgyak lajstroma. — Elmélkedés a legfőbbesőbb Oltáriszentségről. — Apróságok. — Irodalom. — Hirdetések.

Igazságszolgáltatás.

A Szelle és Kormos ügy

Szelle József aradi ügyvéd csőd-ügyében tegnap fejezték be az aradi bíróság kiküldöttei a leltározást. 685.634 korona értéket találtak a pénzszekrényekben. Ebben a nagy összegben sok olyan tétel szerepel ugyan, melyeket Szelle nem ismer el követelésnek. Daczára ennek, ha le is számítjuk azokat a tételeket, melyeket kétséssé akar tenni, még mindig olyan tekintélyes összeg maradna, mely teljesen fedezné a hitelezők követelését.

A pénzszekrények titka.

Itt közöljük azt a kimutatást, mely részletesen közli azokat az értékpapirokat, melyeket Szelle pénzszekrényében találtak.

Leltár-kimutatás.

	korona
271 drb váltóban	588 512.68
Betéti könyv	11.860.—
Betéti könyv Fischer M.	52.74
Kézpénz	50 20
Apróság	78 55
Ház (vétélár)	800.—
2 drb lövöldei részvény	280.—
1 kötelezvény	60.—
1 elismervény	400.—
1 nyilatkozat	43,314.36
19 váltó összeg kimutatás nélkül	600.—
Váltóbiztosítók	
1 nyilatkozat	
7 biztosítási kötvény	39.626.—
Összesen	685,634.53

Szelle és áldozata.

Egy Kurni községbeli szegény földművelő ember mondja el a következőket, melyek bizony nagyon megvilágítják a hirhedté vált ügyvéd bűnös cselekedeteit:

— Ezelőtt 8 évvel Szelle József ügyvédhez fordultam egy peres ügyemben, mivel azt hallottam, hogy az ügyvéd ur igen jól tud adósságokat behajtani. Megbíztam tehát, hogy 160 forintnyi követelést hajtson be egyik adósságtól. Fivéremmel együtt birtunk egy ingatlant, mely kissé meg volt terhelve. Fivérem adósság részét kifizettem és a birtoknak fivéremet illető része az enyém lett. Szelle azonban a 160 forintot nem hajtotta be, hanem a helyett én fizettem Szellenek 300 forint perköltséget, Szelle azonban ezzel nem elégedett meg, hanem perköltségek címén beperelt engem, a saját felét. Volt nekem egy 4000 forintot mindenkor megérő gazdagságom. Minden vagyonom e világon. Három kis gyermekemnek a jövőben kenyerere. Szelle ezt az én vagyonkamat azok miatt, az általa kitalált perköltségek miatt elárvereztette 1200 forintért.

Ujabb levelek.

Említettük már egy ízben, hogy a Kormos-Szelle ügyben ujabb leveleknek jutottak a nyomára, melyek azt mutatják, hogy Szellenek már

1892-ben összeköttetései voltak a kurián. A leveleket a vizsgálati iratokhoz csatolták.

Ezeket az ujabb leveleket Kertész Miksa dr., a Szelle csődötmegmondnoka találta meg a további pótleltározás során. Ezekről az ujabb levelekről tudomást szerzett Nyirő Géza dr. vizsgálóbíró. Nyirő Géza a minap felszólította Kertész drt, hogy az ujabb leveleket küldje be hozzá Kertész engedett a hivatalos felszólításnak és a leveleket át is adta Nyirőnek, aki azokat borítékba téve, lepecsételtette.

Az egyik levélnek az a része, melyet itt alább közlünk, nem szorul magyarázatra:

»Sietek örömmel értesíteni, hogy sógorom előadása alapján a . . . pert megnyerte.

U. i. Ennél gyorsabb és biztosabb igazságszolgáltatást kívánni sem lehet.«

Szilágyi Dezső és Kormos.

A sokat emlegetett Kormos Adolfot Szilágyi Dezső nevezte ki kuriai bírónak. Kormost mint kiváló jogászt ajánlották és ezt a kiválóságot bíró társai is elismerik.

Tavaly történt meg azonban, hogy valaki a tanács egyik bíróját megkérte, hogy egy ügynél a melynek Kormos Adolf a referense olvastassa föl vele ezt meg ezt az ügydarabot, mely az iratokhoz van csatolva. És a bíró erre azt válaszolta:

— *Legyen nyugodt. Kormosnál még a legjelentéktelenebb ügydarabot is felszoktuk olvasatni.*

NYILTÉR.*

Nyilatkozat.

»Botrány és uzsora a törvényszéken« ilyen czímen becses lapjában megjelent hirre vonatkozólag a tényállás tisztázása érdekében felkérem, hogy nyilatkozatomat becses lapjában közölni sziveskedjék. — Nem áll az, hogy én egy tisztviselőt kidobtam volna. — Ezt én nem tettem és nem is tehettem, hanem egy tisztviselő urat az igazgató ur utasítására a törvényszéki palotából kikísértem, kidobás, brutálítás nem történt, illet mint tisztességes ember nem teszek. — Azért pedig, hogy kötelességemet teljesítettem egy felebbvalómmal szemben, egy tisztviselő ur kikísérésével, nem vagyok megróható.

Uzsoráskodással is vádoltatom. Ez ellen lelkem egész erejével tiltakozom. Ha egy pár ismerősömet csekély összegekkel nagy ritkán s kérésükre ki is segítettem, ez nem uszoráskodás. Eppen ezért nyugodtan nézek az esetleges vizsgálat elébe, mely hivatalos lesz az én ártatlanságomat bebizonyítani. Ennagyon kérve kérem minden ismerősem, barátomat, azokat kiknek néha sziveskedjék 5—10 frtot adtam kölcsön, álljanak elő s nyilatkozzanak uszoráskodtam-e én, nyereszkedtem-e én rajtuk? En mindig a becsület utján jártam, mást megrotani nem törekedtem, annál jobban fáj, hogy mint szegény ember, kinek becsületénél nincs egyebe, ilyen megszegyenítőleg hurczoltattam meg alaptalanul. Az esetleges vizsgálatban bizva-bizom, az hivatalosan is igazolni fogja, milyen ok nélkül lettem becsületemben megtámadva.

Azt is irták, hogy én egy tisztviselő fizetését vissza tartottam, az nem igaz, mert ilyesmit soha nem tettem, meg sem próbáltam s el sem tudom képzelni, ki terjeszthette rólam ezt az alaptalan gyanusítást.

Megtámadott s meghurczolt becsületem érdekében kérve-kérem a Nagyságos szerkesztő urat, hogy e soraimat közölni sziveskedjék.

Mély tisztelettel

Rákossy Ferencz,
kir. törvényszéki kapus.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

Írta: Lucien Biart.
Franciaából: K-6.

38.

Micaela hallgatagon s kíváncsian vizsgálta az ujonnan érkezett lovagokat, kiket a véletlen utjukba vezetett. A fáklyafény mellett jól láthatta arcvonásaikat.

Rövid idő múlva kiértek egy síkságra, itt már nem voltak megtámadásnak kitéve s minden félelem eloszlott. A puskákat vállra vetették s a pisztolyokat tokjaikba zárták s egy lovász mandolin-kisérete mellett románczokat énekeltek.

Számtalan fáklyafény jelezte utazásuk célját. Megérkeztek a tanyára, hol már hatalmas társaság volt együtt. Midőn Micaela a nők lakosztályába készült, hátrafordult, hogy kísérlőjének megköszönje szivességét — elpirult: tekintete találkozott a Fuenléal Miguelével.

VIII.

Fentanés tanyája egy egyhangunak tetsző síkság közepén feküdt, melyen számtalan ménes és csorda legelt.

Evenként egyszer a három évnél idősebb állatokat össze szokták gyűjteni, hogy izzó vassal megbélyegezzék őket s rányomják a tulajdonos nevének kezdőbetűit. Ez nagy ünnepélyességgel történik s ilyenkor összegyűl öt mérföldnyi kerületben mindenki, hívást sem várva.

Hajnal hasadtával a tanya környéke igen változatos és élénk képet nyújtott. Számtalan szekér, kocsis, ló, indián, mesztic, kreol és fehér tarka tömegben hullámzott fel s alá. Polytonos zaj, kiabálás, lárma, veszekedés hallatszott vegyesen mandolin és gitárszóval s az indiánok egyhangú énekével. A lovagok mind nagy kísérettel jöttek, mely az élelmiszereket s egyéb csomagokat szállította utánuk.

Don Estevanék kissé oldalt ütötték fel tanyájukat. Minden pillanatban érkeztek új vendégek, ki gyalog, ki lóháton. Mikor Alvarez és don Estevan a tanyára mentek, a tömeg éljenezve kísérte őket. Az óriási oszlopcarnokban gyülekeztek a nők, körülbelül százán. Az udvarba szorult férfi vendégek azalatt azon három leány megválasztásához fogott, kik másnap a győzőknek a díjakat kiosztandják. Különösen a fiatal emberek közt nagyban folyt a korteskedés.

A szép mexikói hölgyek mosolyogtak s kaczerán mutogatták dus fűrtjeiket, csillogó fogait, szoborszerű vállakat, gömbölyű karjaikat; szemek szokatlanul csillogtak s hódítani akartak minden áron. Sok szív remegve dobogott a tarka szinpopájú ruhák alatt, mert egy bikaviadalon a »capitana« méltóságot viselni oly nagy dicsőség, melyvel a spanyol nők késő öregkorukban sem győznek dicsekedni.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Ujabb zavargás Kolozsvárt.

Kolozsvár, aug. 5. (Saj. tud. táv.) Délután a Főtéren ujabb zavargások voltak. A megindított vizsgálat kiderítette, hogy a torna-intézetet fel akarták gyújtani. A katonaság Paekovics altábornagy vezetése alatt az egész tisztikarral kivonult. Egy szolga az altábornagy elé állt és vakmerően rákiáltott:

— Abczug.

Az altábornagy megragadta a vakmerő embert, erősen megrázta és átadta két tisztnek, kik elfogták. Este nagy eső volt, mely szétverte a zavargókat. Széll Kálmán belügyminiszter utasította a kerületi csendőrfelügyelőséget, hogy a zavargás tartamára megfelelő számú segítségét küldjön Kolozsvárra.

A miniszterelnök Bécsben.

Bécs, aug. 5. Széll Kálmán miniszterelnök Rátótról ideérkezett. (M. T. I.)

Frigyes császárné meghalt.

Kronberg, aug. 5. (Saját tud. táv.) Frigyes császárné, Vilmos német császár anyja ma délután meghalt. Augusztia Viktória császárné és a császár ma reggel érkeztek meg.

Az orleansi herczeg betegsége.

Szaigon, aug. 4. Henrik orleansi herczeg állapotának javulása tartós. Az orvosok remélik, hogy meg fogják menteni a herczeget. (M. T. I.)

Megkorbácsolt férj.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) Tegnap délután a főváros egyik kávéházában az Andrassy-uton — mit tudósítónk telegrafálja — kinos jelenetet rögtönzött W. ismert fővárosi ügyvéd volt felesége, kitől férje nemrég vált el. Az asszony hozzálépett férjéhez s így szólt: »Add vissza gyermekemet«. A volt férj »nem adom«-mal válaszolt. Ekkor a nő a korbácsal feléje sujtott, de a férj az ütést felfogta. B. ügyvéd, ki a nő kíséretében volt, kikapta a korbácsot az asszony kezéből s a W.-re több csapást mért. A verekedésnek a rendőrség vetett véget.

Az olasz válság.

Róma, aug. 5. A lapok jelentése szerint Baccelli Alfréd földmivelségi államtitkárt a külügyminiszteriumba, Tulcsi posta- és táviratügyi államtitkárt a földmivelségi miniszteriumba helyezték át és Squitti-t posta- és táviratügyi államtitkárrá nevezték ki.

Elvert gyilkos.

Budapest, aug. 5. (Saj. tud. táv.) A Mester-utcában Mennich Tamás nagy fuvarost egy Fühl Márton nevű kocsisa délutáni pihenője alkalmával hasba szurta. A segélykiáltásokra egy közeli vendéglőből elősiető emberek elfogták a menekültöt s botokkal, esernyőkkel meglincelték; — a rendőrök haldokolva vitték be a Rókus kórházba. Mennich sérülése nem veszélyes.

KOZGAZDASAG.

A gazdasági egyesület ülése.

Nagyvárad, aug. 5.

A biharmegyei gazdasági egyesület választmánya Szabó József elnöklete alatt tegnap délután 3 órakor ülést tartott. Az ülésen jelen voltak: Bereczky Géza, Csányi Imre, Kornstein Hermann, Molnár Lajos, Markovits Károly, Ováry Sándor, Pekanovics Imre, Pókay Dezső, Szabó János és Zathureczky István választmányi tagok, továbbá Döme Sándor a szalontai gazdasági egyesület szaktanája, dr. Markus László egyleti pénztárnok és Weingärtner Andor titkár.

Weingärtner Andor előadja, hogy a július hó 19-én tartott választmányi ülés határozata értelmében az elnökség megkereste Wertheimstein Alfréd lótenyésztési bizottsági elnököt, hogy Biharmegyére nézve a lótenyésztési területeket állapítsa meg. A megkeresésnek eleget tett Wertheimstein elnök és a javaslatát be-terjesztette.

A debreczeni m. kir. helyszínelési felügyelőség értesítette a gazdasági egyesületet, hogy a földadó kataszter tervbe vett re-

viziójához szükséges adatgyűjtések és előtanulmányok végzésére nézve megbízatást nyert, felhívta az együletet, hogy amennyiben a kataszteri tiszta jövedelmi fokozatok között ezek megállapítás ideje óta bekövetkezett változások folytán s az ebből származó aránytalanságokról tudomása volna, azt vele közöljék.

A járási mintautak megvizsgálása céljából a b.-ujfalui járásba Csapó Dezső szalontai lakost, a szalontai kerületbe Balogh Györgyöt és Kornstein Hermant, a tenkeibe: ifj. Nadányi Miklóst, a nagyváradiba: Pekanovics Imrét és Papp Imrét, a székelyhidiba: Szunyogh Zsigmondot, a margittaiba: Hirschmann Konrádot, az élesdibe Telegdy Józsefet és Zathureczky Istvánt, a belényesibe pedig Vertán Zoltánt választották meg egyhangulag.

Döme Sándor, a szalontai ismétlő iskola szaktanája felkérte az együletet, hogy a tél folyamán Szalontán gazdasági tanfolyamot rendezzen.

A választmány hozzájárult a javaslatához. Ezután az erdélyi gazdasági egyesület megkeresése került szóba, mely a vasuti gyors-áru szállítások megkönnyítését célozza. E tárgyban felírnak a kereskedelmi miniszterhez.

A békésmegyei gazdasági egyesület titkára Békésmegyében luxus lövésárt akart rendezni.

A választmány a megtartást tavaszra véleményezi.

Az egyleti titkár előterjeszti, hogy a nagyváradai hegyi választmány ez év őszén a gazdasági egyesülettel egyetértve szőlőszajtó és egyéb gazdasági eszközökből kiállítást rendez. A gazdasági egylet hozzájárul a tervhez és elhatározták, hogy a kiállítást ez év őszén megtartják.

Alapító tag gyanánt felvették ezután az egyesületbe Schwartz Bertalant, rendes tagokul pedig Bartos Gábort, Schwartz Mártont és Berger Gyulát.

Ezzel az ülés véget ért.

A honvédelmi miniszter a kisiparosokért. Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter leiratot küldött a kereskedelmi és iparkamarához, a melyben fölhívja a testületeket, hogy szóítsák föl a területükön lakó szabóiparosokat, kik katonai egyenruhák készítésével is foglalkoznak, hogy a mennyiben hajlandók a katonai kincstár részére szükséges ruhák szállításánál résztvenni, tegyék meg ajánlataikat. A miniszter az egyenruhák szállításánál módot kíván nyújtani a kisiparosoknak is a versenyben való részvételre, eltérőleg az eddigi szokástól, a mely szerint az egész szükségletet néhány nagyobb gyáros monopolizálta.

Üzletáthelyezés!

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy

könyvkötészeti üzletemet

Aldás-utca, Guttman-házból

az

Telefon: 371.

uj bazar-épületbe

a színház felőli részre helyeztem át. — A nagyérdemű közönség szives partfogását továbbra is kérve,

maradtam tisztelettel

SCHMIDT GYULA,
KÖNYVKÖTŐ.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúl eredeti távirata. —

Hafáridók.

	Budapest, aug. 5.
Buza októberre	0. —
Buza áprilisra	0. —
Tengeri	0. —
Rozs okt.	0. —
Zab ápr.	0. —
Káposzta, repcsz, aug.	—

Értéktőzsde.

	Budapest, aug. 5.
Osztrák hitel	—
Magyar hitel	—
Allamvasut	—
Rimamurányi	—
Magyar jelzálog	—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. aug. 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.45
Magyar koronajárdék	93.30
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/8%	120.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.60
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	118.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	100. —
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	173. —
Tiszszabályozás szezedi sorsjegyek kölcsön	143.50
Osztrák járadék papírban	98.95
Osztrák járadék ezüstben	98.80
Osztrák járadék aranyban	118. —
Osztrák korona járadék	95.75
Osztrák államsorsjegyek	139. —
Osztrák magyar bank részvény	16.46
Magyar hitelbank részvény	642.50
Osztrák hitelintézet részvény	631.50
Párisi vista	95.10
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.02
Németbirodalmi márka	117.20
London vista	239.50
20 márkás arany	23.46

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárusítjuk

u. m. Színes selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek. Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkek.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

146-28-0

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad — Püspök-fürdő — Félix-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	indul	730	950	—	—	435	858
Vásártér	>	722	946	*1133	235	427	850
V.-Velenceze	>	740	1000	1149	301	445	705
Rontó †	>	754	1014	1203	314	459	718
Püspök-fürdő	>	805	1025	1209	321	509	726
Félix-fürdő	érk.	817	1037	1220	332	521	737

Félix-fürdő — Püspök-fürdő — Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-fürdő	indul	820	1042	*1221	335	524	741
Püspök-fürdő	>	838	1100	1232	347	541	753
Rontó †	>	842	1104	1236	351	545	758
V.-Velenceze	>	855	1117	1249	406	600	811
Vásártér	>	905	1131	104	421	605	826
Nagyvárad	érk.	911	1127	—	—	615	—

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélberítékek.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.
Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
bábi meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.